

Behandeling van personen met verslavingsproblematiek en psychische stoornis in de strafrechtsketen

Inspectie onderzoek van de Raad voor rechtshandhaving naar de organisatie van Brasami

Maart 2016

Colofon

Uitgever: Raad voor de rechtshandhaving

Jaar: 2016

Maand: Maart

Plaats: Willemstad, Curaçao

Vindplaats Internet: www.raadrechtshandhaving.com

Inhoudsopgave

Lijst van afkortingen	7
Voorwoord	9
Samenvatting, conclusies en aanbevelingen	11
1. Inleiding	21
1.1. Aanleiding	21
1.2. Doelstelling	21
1.3. Onderzoeksvragen	21
1.4. Afbakening.....	22
1.5. Onderzoeksaanpak	22
1.6. Leeswijzer.....	22
2. Organisatie	25
2.1. Structuur	25
2.2. Personele capaciteit	27
2.2.1. Statutaire entiteiten	27
2.2.2. Personeelsbezetting	27
2.3. Taken.....	28
2.4. Kennis en expertise zorgfuncties.....	31
2.5. Overige organen met statutaire bevoegdheden.....	33
2.6. Externe ondersteuning.....	33
2.7. Voorzieningen.....	34
2.7.1. Financiën	34
2.7.2 Materiële middelen.....	35
2.7.3. Huisvesting en beveiliging.....	36
3. Opvang en behandeling.....	39
3.1. Opvang.....	39
3.2. Behandeling.....	40
3.2.1. Algemeen.....	40
3.2.2. Fasen- en programma's.....	42
3.3. Rechtspositie	45
3.3.1. Informatieverstrekking.....	45
3.3.2. Beklag procedure	46
3.3.3. Omgangsvormen	47
4. Analyse	49
4.1. Algemeen	49
4.2. Organisatiestructuur	49

4.3. Personele capaciteit	49
4.4. Taken.....	50
4.5. Kennis en expertise	50
4.6. Overige organen met statutaire bevoegdheden.....	51
4.7. Externe ondersteuning.....	51
4.8. Voorzieningen.....	51
4.8.1. Financiën	51
4.8.2. Materiele middelen.....	52
4.8.3. Huisvesting en beveiliging.....	52
4.9. Opvang.....	52
4.10. Behandeling.....	53
4.11 Rechtspositie	53
5. Conclusies en aanbevelingen	57
Bijlage	61

Lijst van afkortingen

FMA	Fundashon pa Maneho di Adikshon
Fte	Fulltime equivalent
GHvJ	Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en van de Bonaire, Sint Eustatius en Saba
GMN	Gezondheid Milieu en Natuur
HBO	Hoger Beroepsonderwijs
MBO	Middelbaar Beroepsonderwijs
OM	Het Openbaar Ministerie in Curaçao
OvJ	De Officier van Justitie
PG	De Procureur Generaal
RvT	Raad van toezicht
SDKK	Sentro di Detenshon i Korekshon Kòrsou
SG	Secretaris Generaal
SPW	Sociaal Pedagogisch Werker
WvSr	Wetboek van Strafrecht voor Curaçao

Voorwoord

Dit rapport betreft het eerste inspectieonderzoek dat bij de Stichting Opvangtehuis Brasami (verder Brasami) wordt verricht. Dit onderzoek heeft een bijzonder karakter. In dit onderzoek wordt immers niet uitsluitend gekeken naar het proces dat wordt doorlopen in het kader van de behandeling van justitiabelen met een verslavingsproblematiek en of tevens een psychiatrische stoornis, maar wordt ook gekeken naar de wijze waarop inhoudelijke invulling wordt gegeven aan de behandeling van deze justitiabelen. Er wordt derhalve gekeken naar de zorg die wordt verleend. Deze zorg moet kwalitatief zijn en uitgevoerd worden door vakkundig personeel om de rehabilitatie en resocialisatie van de justitiabelen te waarborgen. De Raad is Brasami zeer dankbaar voor de wijze waarop zij aan het onderzoek heeft meegewerkt. De Raad is zeer tevreden over het feit dat in Curaçao een organisatie bestaat die een dergelijke zorg kan bieden. Er zijn echter een reeks van tekortkomingen bij Brasami geconstateerd waarvan de Raad meent dat de meeste daarvan op korte termijn dienen te worden opgelost. De Raad spreekt de hoop uit dat de aanbevelingen handvatten bieden om Brasami te versterken.

DE RAAD VOOR DE RECHTSHANDHAVING

mr. F.E. Richards, voorzitter

mr. Th.P.L. Bot, en

mr. G.H.E. Camelia

Samenvatting, conclusies en aanbevelingen

Dit inspectieonderzoek betreft de behandeling van personen met verslavingsproblematiek en psychische stoornis in de strafrechtsketen die in het Opvangtehuis Brasami in Curaçao zijn opgenomen. De Raad verricht dit onderzoek omdat de reclassering van deze personen op een verantwoorde wijze moet worden uitgevoerd. Er moet een degelijke organisatie zijn en de bejegening moet respectvol zijn. Een geslaagde reclassering van veroordeelden die een verslavingsproblematiek hebben of psychische stoornis vertonen reduceert de kans op recidive en verhoogt uiteindelijk de veiligheid van de gemeenschap. De Raad onderzoekt in welke mate Brasami toegerust is om deze taak uit te voeren. Dit rapport bevat leer en verbeterpunten voor de betrokken instanties.

De geformuleerde centrale vraag voor dit onderzoek luidt als volgt:

In hoeverre is Brasami toegerust op verslavingsproblematiek en psychiatrische stoornissen, en in hoeverre in staat om deze personen op te vangen, te behandelen en nazorg te verlenen?

Ter beantwoording van deze onderzoeksvraag zijn de volgende deelvragen geformuleerd:

1. In hoeverre is Brasami toegerust op de verslavingsproblematiek en psychiatrische stoornissen?
2. In hoeverre is Brasami in staat om personen met verslavingsproblematiek en psychiatrische stoornissen op te vangen?
3. In hoeverre is Brasami in staat om personen met verslavingsproblematiek en psychiatrische stoornissen te behandelen?
4. In hoeverre is Brasami in staat om personen met verslavingsproblematiek en psychiatrische stoornissen nazorg te verlenen?

De civielrechtelijke opname van personen in Brasami komt in dit onderzoek niet aan de orde, aangezien de Raad wilde onderzoeken of Brasami in staat is om haar rol in de justitiële keten te vervullen.

Voor het verrichten van dit onderzoek heeft de Raad literatuuronderzoek gedaan en daarna een normenkader geformuleerd. Er zijn verschillende functionarissen bevroegd, waaronder de leiding en personeel van Brasami, de Officier van Justitie (verder OvJ), de Procureur Generaal (verder PG), de directeur van Capriles Kliniek, de voorzitter van

het bestuur van Brasami en de directrice van de Reclassering. De Raad interviewde ook een aantal cliënten van Brasami. De Raad heeft tevens een bezoek gedaan bij Brasami om inzicht te krijgen in de huisvestingssituatie.

Organisatiestructuur

Volgens de organisatiestructuur van Brasami is er een Raad van Toezicht (verder RvT), een bestuur, een directeur, stafpersoneel en een Manager Zorg. De Manager Zorg geeft directe leiding aan:

1. De administratief medewerker Zorg;
2. De medewerker(s) Activiteiten & Programma;
3. De Medewerker(s) Medische Dienst;
4. De Maatschappelijk Werker;
5. De Sociaal Werkers;
6. Afdeling Mannen detoxificatie;
7. Afdeling Mannen Rehabilitatie;
8. Afdeling Mannen Resocialisatie;
9. Afdeling Vrouwen; en
10. Afdeling Jongeren.

Capaciteit

RvT

De leden van de RvT zijn de PG, de president van het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao, Sint Maarten, Bonaire, Sint Eustatius en Saba (verder GHvJ), de Secretaris Generaal (verder SG) van het ministerie van Gezondheid Milieu en Natuur (verder GMN) en de Directeur van de Capriles Kliniek.

Bestuur

Het bestuur van Brasami moet uit tenminste 5 en ten hoogste 9 leden bestaan volgens de statuten. Ten tijde van het onderzoek bestond het bestuur uit 7 leden.

Personeelsbezetting

Het aantal fte's van Brasami is niet vastgesteld. Volgens de waarnemend directeur en de voorzitter van het bestuur zijn de functies van Directeur en Manager Zorg vacant. De functies van directeur en die van Manager Zorg worden waargenomen door de voormalige Coördinator van de afdeling Maatschappelijk werk. In de praktijk is de functie van Administratief Medewerker Zorg ondergebracht bij de afdeling Maatschappelijk Werk. Er is 1 Kwaliteitscoördinator Zorg, en 1 Maatschappelijk Werker. Verder zijn er 3 Medewerkers Medische Dienst en 3 Sociaal Werkers. Aan het hoofd van elke van de 5 operationele afdelingen staat een afdelingscoördinator. Er zijn 33 begeleiders binnen de operationele afdelingen, terwijl de respondent stelt dat 37 begeleiders bij Brasami werkzaam moeten zijn.

Taken

De RvT moet indien de behoefte bestaat aanwijzingen geven aan het bestuur ten aanzien van het te voeren beleid en de Ministers van GMN en Justitie adviseren en informeren over de gang van zaken in Brasami. De taken van de RvT worden echter niet uitgeoefend doordat de RvT een aantal jaren niet actief is geweest.

Het bestuur van Brasami is bevoegd tot alle daden van beheer en beschikking. Een aantal bestuurstaken moeten beter uitgevoerd worden. Er wordt regelmatig vergaderd en het handboek en de functiebeschrijvingen zijn vastgesteld. Het beleidsplan is gedateerd. Het heeft betrekking op de periode 2011-2013 en moet geactualiseerd worden. Verder ontbreken vastgestelde aantal fte's, een directiereglement en regels met betrekking tot bejegening.

De taken van directeur en van Manager Zorg worden op waarneembasis uitgevoerd door de waarnemend directeur, die tevens belast is met het uitvoeren van controletaken op kwaliteit van de dienstverlening en op de operationele bedrijfsvoering. Er bestaat hierdoor een risico dat noch de taken van de directeur noch die van de Manager Zorg volledig danwel optimaal worden uitgevoerd. De taak behorende bij de functie Activiteiten en Programma is niet beschreven. De Coördinator Facilitaire Zaken is belast met het plannen en coördineren van de uitvoering van activiteiten en programma's. De uitvoering van activiteiten en programma's geschiedt door ingehuurde krachten en de begeleiders. De werkzaamheden van Kwaliteitscoördinator Zorg, Administratief Medewerker Zorg, Medewerker(s) Medische Dienst, Maatschappelijk Werker, Sociaal Werker(s), Afdelingscoördinator en Begeleider worden conform de functiebeschrijving verricht.

Kennis en expertise

De meeste medewerkers voldoen aan de opleidings- en ervaringsvereiste

Overige organen met statutaire bevoegdheden

Volgens de statuten van Brasami hebben de Ministers van GMN en Justitie de volgende bevoegdheden:

1. Vetorecht ten aanzien van de benoeming van bestuursleden;
2. Tijdelijk een bestuur benoemen bij het ontbreken van een bestuur;
3. Goedkeuring verlenen aan besluiten met betrekking tot onderwerpen die niet in de begroting zijn opgenomen.

De Ministers hebben deze bevoegdheden in de onderzoeksperiode niet uitgeoefend. Het ministerie van justitie is onvoldoende geïnformeerd over de taken, de statutaire

bevoegdheden en de gang van zaken over de cliënten bij Brasami en heeft geen actieve rol in de activiteiten van Brasami.

Externe ondersteuning

Brasami wordt ondersteund door externe deskundigen, te weten een ingehuurde psycholoog, een psychiater, een arts, docenten, gedragstherapeuten en de Reclassering. De psycholoog wordt voor 20 uren per week ingezet, de arts op afroepbasis en de psychiater 1 keer per maand of wanneer een acuut geval zich voordoet. Het blijkt dat de inzet van de psycholoog onvoldoende is. De permanente inzet van een psycholoog is gewenst. De Reclassering heeft een begeleidende rol in het behandelingstraject. Docenten en gedragstherapeuten geven ondersteuning in het kader van onderwijs en aanleren van sociale vaardigheden.

Voorzieningen

Financiën

Volgens artikel 3 van de statuten van Brasami bestaat het vermogen van Brasami uit opbrengsten uit activiteiten, donaties en subsidies, schenkingen, erfstelling legaten en alle andere wettelijke verkrijgingen en baten. Uit onderzoek blijkt dat de financiële middelen van Brasami door subsidie van het ministerie van GMN ter beschikking worden gesteld. Dit bedrag is echter niet voldoende gezien de toenemende onkosten. Inkomsten uit andere bronnen zijn minimaal danwel nihil. Het Ministerie van Justitie draagt niet bij aan de begroting van de instelling. Er was een plan om de instanties in de zorgsector onder één organisatie te plaatsen teneinde de kosten te drukken, maar dat plan is niet gerealiseerd.

Materiële middelen

Volgens planning van de organisatie moest een registratiesysteem (cliëntenvolgsysteem zorg) worden ingevoerd om adequate informatie te delen met de partners in de zorgketen, zoals 'Fundashon pa Maneho di Adikshon' (verder FMA) en de Capriles kliniek. De implementatie kan niet plaatsvinden wegens gebrek aan financiën.

Er zijn onvoldoende beveiligingscamera's beschikbaar en een aantal zijn defect. De begeleiders beschikken over communicatiemiddelen om in noodsituaties het beveiligingspersoneel te waarschuwen. In de wederhoorfase heeft Brasami aangegeven dat het beveiligingspersoneel over een 'metal detector' beschikt om controles bij de ingang uit te voeren.

Huisvesting en beveiliging

Het gebouw waarin Brasami is gevestigd is niet adequaat voor rehabilitatie doordat het gebouw sterk verouderd is en niet voldoende onderhouden is. Er is onvoldoende ruimte binnen de afdeling Vrouwen en Jongeren, het gebouw is niet luchtig en ook niet verfraaid. Andere accommodaties zoals onder andere kantoren, vergaderzalen, dokterskamer, eetzaal en luchtruimte zijn wel beschikbaar.

Het aantal fte's voor het beveiligingspersoneel is niet vastgesteld. Het beveiligingspersoneel is door SDKK ter beschikking gesteld. Er is echter een tekort aan personeel waardoor veel overuren worden gedraaid. Het tekort aan personeel verhoogt de veiligheidsrisico's met name tijdens bezoektijden en bij het uitvoeren van bepaalde behandelingsprogramma's. Er worden verboden voorwerpen in het instituut gesmokkeld.

Opvang

Opname bij Brasami door middel van rechtelijke vonnis kan volgens artikel 1:106, vierde lid, van het Wetboek van Strafrecht voor Curaçao (verder WvSr) slechts plaatsvinden nadat een gedragsdeskundige advies heeft uitgebracht over de wenselijkheid of noodzakelijkheid van de maatregel.

Er is een aanmeldingsloket bij FMA bestaande uit personeel van Brasami en FMA dat advies uitbrengt over de opvang. Het eerste contact met een potentiële cliënt geschiedt door de Reclassering die de cliënt doorverwijst naar het aanmeldingsloket. Volgens de respondenten van Brasami wordt dit proces niet consequent uitgevoerd. Ook wordt gesteld dat vonnissen niet altijd doorgestuurd worden naar Brasami. De (jeugd)OvJ stelt daarentegen wel voortdurend overleg te plegen met Brasami ten aanzien van de plaatsing van cliënten.

Volgens respondenten van Brasami wordt ook niet voldaan aan de wettelijke vereiste om alleen personen met verslavingsproblematiek te plaatsen in Brasami. Er worden jeugdigen bij Brasami opgenomen die geen verslavingsproblematiek maar een delinquent gedrag hebben. De (jeugd)OvJ stelt dat Brasami wegens gebrek aan celcapaciteit voor jeugdigen als een soort politiecel en jeugdinrichting wordt gebruikt.

Bij Brasami is er ook een gebrek aan capaciteit om cliënten op te vangen. De bezetting is continu vrijwel 100%.

Behandeling

De behandeling bij Brasami bestaat uit 3 fasen namelijk de detoxificatiefase, de rehabilitatiefase en de resocialisatiefase. Er is een vierde fase, de nazorg, die door de Reclassering wordt uitgevoerd. Elke fase heeft een eigen structuur, doelen (aanleren

van vaardigheden) en behandelingsprogramma's. Wegens gebrek aan financiën kunnen niet alle programma's worden uitgevoerd. De cliënten krijgen een mentor (begeleider) toegewezen, er worden therapeutische groepsbijeenkomsten georganiseerd en interne overleggen gepleegd om de vorderingen van de cliënten te bespreken. De duur van elke fase is verschillend maar de totale behandelingsfase duurt ongeveer een jaar. De meeste respondenten zijn van oordeel dat de behandelingsprogramma's voldoende technieken bieden om hen te leren hun verslavingsproblematiek te beheersen. De jeugdige cliënten stellen geen behoefte te hebben aan de programma's.

Rechtspositie

Informatieverstrekking

Brasami heeft geen vastgestelde procedure met betrekking tot informatieverstrekking aan de cliënten over de behandeling en de rechten en plichten van de cliënten. De organisatie stelt dat informatie tijdens opvang wordt verstrekt aan de cliënten. Deze stelling wordt niet onderschreven door de cliënten. Er zijn geen brochures voor de cliënten en er is geen verantwoordelijke aangewezen voor het informatieproces. De cliënten kunnen drie keer per week bezoek ontvangen van familieleden. Zij kunnen contact houden met hun raadsman en krijgen gelegenheid om te luchten. Alle respondenten geven aan dat maaltijden laat worden bezorgd door SDKK.

Beklagprocedure

Brasami heeft geen vastgestelde beklagprocedure. De organisatie stelt dat de cliënten hun grieven bij de begeleiders kenbaar kunnen maken of bij de OvJ. De grieven worden door een intern multidisciplinair team beoordeeld. Volgens de respondenten is Brasami bezig met het opstellen van beklagregels en is voornemens om een externe klachtencommissie op te stellen. Klachten worden bij Brasami niet geregistreerd.

Omgangsvormen

De meeste respondenten stellen dat het personeel van Brasami hen respectvol bejegend. Een aantal jeugdige cliënten stellen dat sommige begeleiders hen niet respectvol behandelen. Er is geen reglement voor het personeel over de bejegening van de cliënten.

Conclusies

De Raad acht als positief het feit dat een structuur is vastgesteld in de behandeling met name de behandeling in fase is onderverdeeld. Er zijn ook groep behandelingsprogramma's en er wordt zorg op maat aangeboden. De Raad concludeert echter dat op verschillende aspecten van de toerusting, de opvang en de behandeling en de bejegening tekortkomingen c.q. verbeterpunten zijn.

Toerusting

- De organisatiestructuur is niet definitief geformaliseerd. Hierdoor bestaat er geen duidelijkheid over de capaciteit van de zorg-gerelateerde functies. Essentiële functies zoals die van de directeur en van de Manager Zorg, zijn niet ingevuld.
- De RvT oefent geen toezicht uit op het bestuur en informeert de ministeries van GMN en de Justitie niet over de gang van zaken in Brasami;
- Het ministerie van Justitie is niet betrokken bij de vaststelling van de begroting van Brasami en is onvoldoende geïnformeerd over de taken van Brasami;
- Er is een tekort aan financiën en materiele middelen zoals beveiligingsapparatuur. Door te kort aan financiën kan het registratiesysteem ´ cliëntenvolgsysteem ´ niet worden geïntroduceerd;
- Het pand waarin Brasami is gevestigd is verouderd, onvoldoende onderhouden en niet geschikt voor de zorg;
- Er is onvoldoende beveiligingspersoneel. Verboden voorwerpen worden binnengesmokkeld. Er is een voornemen om de ter beschikkingstelling van het beveiligingspersoneel te beëindigen waardoor het beveiligingspersoneel ingaande januari 2016 niet meer bij Brasami werkzaam zal kunnen zijn.

Opvang en behandeling

- De opvang van cliënten in Brasami geschiedt niet conform voorgeschreven procedures. Er worden jeugdigen opgenomen in Brasami die geen drugsverslaafde zijn. De procedure bij het aanmeldingsloket voor het opstellen van een advies van een gedragsdeskundige over de wenselijkheid of noodzakelijkheid tot plaatsing in Brasami wordt niet altijd uitgevoerd;
- Sommige groepstherapieën/behandelingsprogramma's kunnen niet uitgevoerd worden wegens tekort aan financiën.

Rechtspositie

- Brasami heeft geen vastgestelde procedures voor de informatieverstrekking aan de cliënten over de behandeling en de rechten en plichten van de justitiabelen. Er is geen vastgelegde beklagprocedure terwijl het beveiligingspersoneel optreedt tegen de cliënten en legt sancties af die niet voorgeschreven zijn. Maaltijden worden niet altijd tijdig worden bezorgd.

Aanbevelingen aan de Minister

Algemeen

1. stel de begroting van Brasami vast;
2. stel voldoende financiële middelen voor het beheer van Brasami beschikbaar;
3. zoek een alternatieve huisvesting voor Brasami;
4. draag zorg voor de permanente inzet van geschikte beveiligingspersoneel.

Ten aanzien van Brasami

Stel duidelijke eisen ten aanzien van:

1. de bejegeningnormen;
2. de gedragscode voor het personeel;
3. de klachtenprocedure;
4. de benoeming op korte termijn van een externe klachtencommissie;
5. de uitvoering van de taken van de RvT.

Ten aanzien van het OM

1. draag zorg dat alle meldingen via de FMA verlopen;
2. draag zorg voor de tijdige verzending van rechtelijke uitspraken naar Brasami.

1

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

Ingevolge artikel 3, eerste lid, onder b, van de rijkswet is de Raad voor de rechtshandhaving (verder de Raad) in de landen belast met algemene inspectie van de instellingen en inrichtingen waar vrijheidsstraffen, vrijheidsbeperkende straffen, vrijheidsbenemende maatregelen of vrijheidsbeperkende maatregelen ten uitvoer worden gelegd, of reclassering dan wel slachtofferzorg plaatsvindt ten aanzien van volwassenen en jeugdigen.

In het jaarplan voor 2015 van de Raad is bepaald dat een onderzoek zal plaatsvinden naar de behandeling van personen met psychiatrische stoornissen en verslavingsproblematiek in de strafrechtsketen die in de 'Stichting Opvangtehuis Brasami' zijn opgenomen.

Het beheersbaar maken of beëindigen van die aandoeningen of problematiek doet de kans op recidive afnemen.

De reclassering van personen die met het strafrecht in aanraking zijn gekomen en die psychiatrische en verslavingsproblemen hebben, dient op verantwoorde wijze plaats te vinden. Dit betekent dat de organisatie, de behandeling van de cliënten en de rechtspositie adequaat moeten zijn. Daarom acht de Raad het van belang om na te gaan in hoeverre de Stichting Opvangtehuis Brasami toegerust is op haar taakuitoefening.

1.2. Doelstelling

Het doel van het onderzoek is om na te gaan in hoeverre Brasami toegerust is om personen met verslavingsproblematiek op te vangen, te behandelen en nazorg te verlenen. De organisatie, de processen en de activiteiten worden in kaart gebracht en de knelpunten worden aangegeven. Waar mogelijk zal de Raad leer en verbeterpunten identificeren.

1.3. Onderzoeksvragen

De Raad voor de rechtshandhaving zal het geplande onderzoek toespitsen op beantwoording van de volgende centrale vraag:

In hoeverre is Brasami toegerust op verslavingsproblematiek en psychiatrische stoornissen, en in hoeverre in staat om deze personen op te vangen, te behandelen en nazorg te verlenen?

Ter beantwoording van deze onderzoeksvraag zijn de volgende deelvragen geformuleerd:

5. In hoeverre is Brasami toegerust op de verslavingsproblematiek en psychiatrische stoornissen?
6. In hoeverre is Brasami in staat om personen met verslavingsproblematiek en psychiatrische stoornissen op te vangen?
7. In hoeverre is Brasami in staat om personen met verslavingsproblematiek en psychiatrische stoornissen te behandelen?
8. In hoeverre is Brasami in staat om personen met verslavingsproblematiek en psychiatrische stoornissen nazorg te verlenen?

1.4. Afbakening

Dit onderzoek heeft betrekking op de gedwongen opname van verdachten die wegens verslavingsprobleem c.q. psychiatrische stoornis middels een strafrechtelijk vonnis bij Brasami zijn opgenomen. De civielrechtelijke opname blijft buiten beschouwing.

1.5. Onderzoeksaanpak

Voor het verrichten van dit onderzoek hebben de inspecteurs van de Raad elkaar met expertise en kennis ondersteund. De relevante beschikbare wettelijke bepalingen, beleidstukken en plannen van Brasami zijn bestudeerd. Tevens zijn er individuele vragenlijsten opgesteld. De Raad heeft een aantal functionarissen van Brasami, het OM, de RvT, een vertegenwoordiger van het Ministerie van Justitie en de Reclassering bevroegd. De interviewgesprekken zijn vastgelegd en de verslagen zijn ter verificatie aan betrokkenen opgestuurd. Om het beeld te complementeren werd ook een bijeenkomst met enkele cliënten van Brasami georganiseerd en een bezoek gebracht bij Brasami om inzicht te krijgen in de huisvestingssituatie.

1.6. Leeswijzer

Dit rapport bestaat uit vijf hoofdstukken. Het rapport begint met een samenvatting. Het eerste hoofdstuk behelst de inleiding. Het tweede hoofdstuk bevat de bevindingen over de organisatiestructuur en het derde hoofdstuk behelst de bevindingen over de opvang

en behandeling van de justitiabelen. Het vierde hoofdstuk bevat een analyse van de bevindingen en tot slot worden de conclusies en aanbevelingen in het vijfde hoofdstuk beschreven.

2

2. Organisatie

2.1. Structuur

Brasami is officieel op 18 april 1997 opgericht als 'Stichting Opvangtehuis Brasami'. Volgens artikel 13 van de statuten is er een RvT. De stichting wordt bestuurd door een bestuur die onder het toezicht staat van de RvT. De stichting is een lijnstaforganisatie. Onder het bestuur staat een Directeur. De Directeur wordt ondersteund door het stafpersoneel. Het stafpersoneelslid dat voor de zorg ondersteuning biedt aan de Directeur is de Kwaliteitscoördinator Zorg.

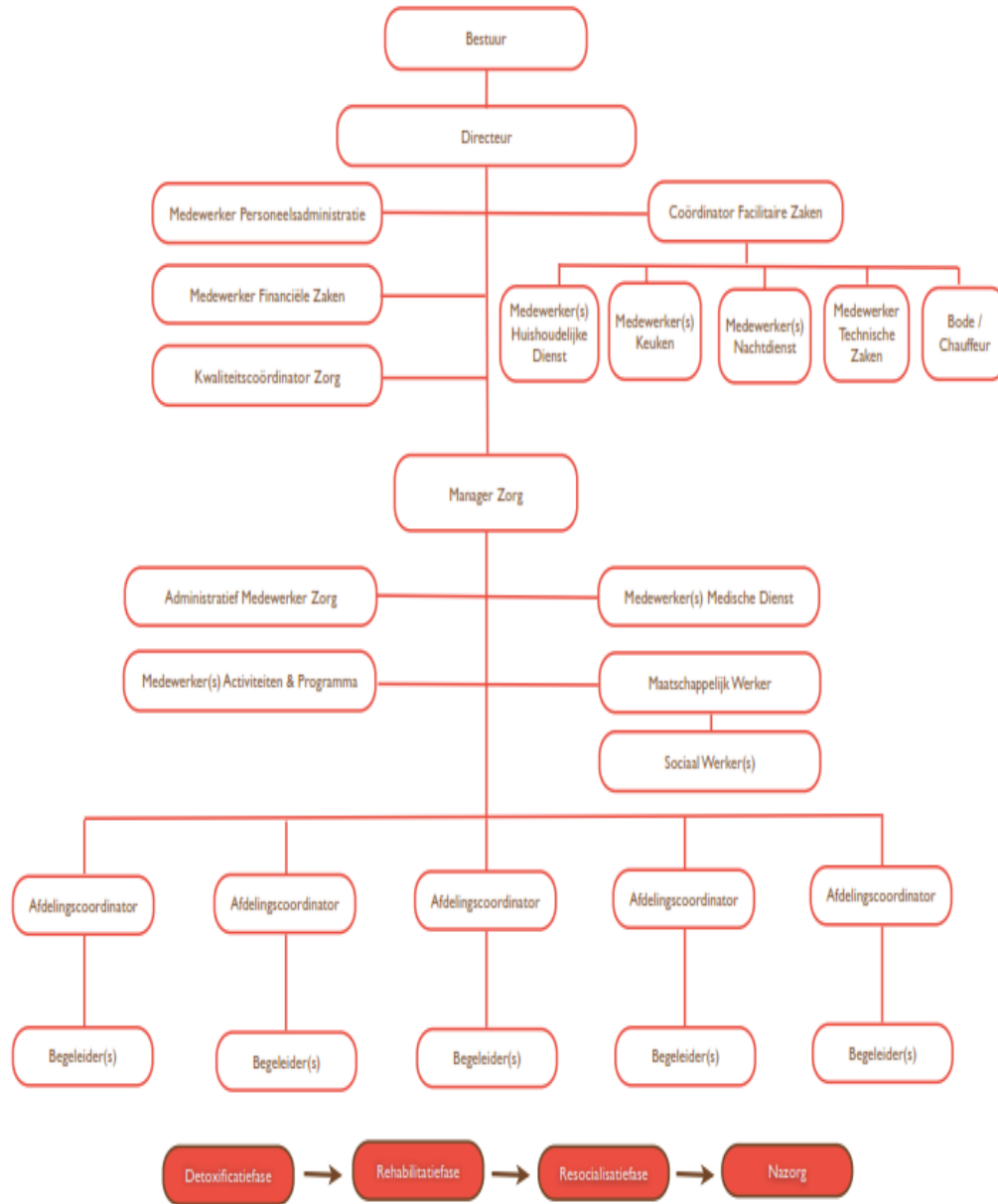
De Manager Zorg is de lijnfunctie die direct ressorteert onder de directeur. Hij geeft leiding aan:

1. De administratief medewerker Zorg;
2. De medewerker(s) Activiteiten & Programma;
3. De Medewerker(s) Medische Dienst;
4. De Maatschappelijk Werker; en
5. De Sociaal Werkers.

Direct onder de Manager Zorg zijn er vijf operationele afdelingen te weten:

1. Afdeling Mannen detoxificatie;
2. Afdeling Mannen Rehabilitatie;
3. Afdeling Mannen Resocialisatie;
4. Afdeling Vrouwen; en
5. Afdeling Jongeren.

Hieronder volgt een schematisch overzicht van de organisatiestructuur.

De Raad constateert dat de RvT niet in het organogram van Brasami is opgenomen. Een respondent van Brasami gaf aan dat het organogram in het kader van een lopend verbeteringstraject zal worden aangepast.

2.2. Personele capaciteit

2.2.1. Statutaire entiteiten

Volgens de statuten van Brasami bestaat de RvT uit 4 leden. De leden van de RvT zijn de PG, de president van GHvJ, de SG van het ministerie van GMN, en de Directeur van de Capriles Kliniek.

Volgens de statuten van Brasami wordt de Stichting bestuurd door een oneven aantal doch tenminste vijf en ten hoogste negen natuurlijke personen. Uit onderzoek blijkt dat het bestuur van Brasami uit zeven bestuursleden bestaat. Het bestuur bestaat uit de voorzitter, de vicevoorzitter, de secretaris, de penningmeester, de tweede penningmeester en twee overige bestuursleden. Er is ook een dagelijks bestuur zoals voorgeschreven in artikel 4, derde lid, van de statuten. Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter, de secretaris en de penningmeester.

2.2.2. Personeelsbezetting

Het aantal fte's is niet formeel vastgesteld. Volgens de respondent van Brasami moeten de volgende zorggerelateerde functies (aantal fte's) deel uitmaken van de organisatie:

- 1 Directeur;
- 1 Kwaliteitscoördinator Zorg;
- 1 Manager Zorg;
- 1 Administratief Medewerker Zorg;
- 1 of meerdere Medewerker(s) Activiteiten & Programma;
- 3 Medewerkers Medische Dienst;
- 1 Maatschappelijk Werker;
- 3 Sociaal Werkers;
- 5 afdelingscoördinator en
- 37 begeleiders

De Raad constateert dat de functie van Directeur vacant is. De functie van Directeur wordt sinds 2008 op waarneembasis uitgeoefend. Volgens de voorzitter van het bestuur zal op korte termijn een Directeur worden benoemd.

Er is een Kwaliteitscoördinator Zorg.

De functie van Manager Zorg is ook vacant. Volgens respondenten zou het ideaal zijn om de functie van Manager Zorg met een psycholoog in te vullen.

Er is een Administratief Medewerker Zorg.

De functie van Medewerker(s) Activiteiten & Programma moet nog worden beschreven, maar in de praktijk worden deze taken uitgevoerd door ingehuurde krachten en begeleiders. Het bestuur van Brasami stelt dat binnenkort één of meerdere Medewerker(s) Activiteiten & Programma in dienst zullen worden genomen. Het bestuur zal het aantal fte's nog moeten vaststellen.

De afdeling medische dienst heeft volgens respondenten drie medewerkers en is op sterkte.

Er is een maatschappelijk werker als hoofd van de afdeling en drie sociaalwerkers.

De Raad constateert dat Brasami 5 afdelingscoördinatoren heeft, die leiding geven aan de operationele afdelingen. Verder constateert de Raad dat de begeleiders als volgt zijn onderverdeeld:

1. De afdeling Mannen detoxificatie 8 begeleiders
2. De afdeling Mannen rehabilitatie 7 begeleiders
3. De afdeling Mannen resocialisatie 4 begeleiders
4. De afdeling Vrouwen 6 begeleiders en
5. De afdelingen Jongeren 8 begeleiders

De Raad constateert dat de afdeling Mannen detoxificatie en de afdelingen Jongeren op sterkte zijn. Bij de afdelingen Mannen rehabilitatie en Mannen resocialisatie is er een vacature. De afdeling vrouwen heeft een tekort aan 2 begeleiders.

Volgens het bestuur van Brasami zijn de functies door een extern bedrijf beschreven. De huidige bezetting van Brasami is onvoldoende, aldus de voorzitter van het Bestuur en de waarnemend Directeur. Volgens deze respondenten is er behoefte aan meer personeel.

2.3. Taken

De RvT heeft de volgende taken:

1. Indien nodig aanwijzingen geven aan het bestuur ten aanzien van het te voeren beleid;
2. De Ministers adviseren en informeren omtrent de gang van zaken in Brasami.

Volgens de voorzitter van het bestuur is er ruim zeven jaar geen contacten geweest tussen de RvT en het bestuur. Twee bevroagde leden van de RvT bevestigen dat RvT niet actief is geweest. Vroeger werden per kwartaal vergaderingen belegd tussen de

RvT en het bestuur van Brasami, aldus deze respondent. Volgens de huidige waarnemend Directeur zijn er sinds zijn aanstelling geen activiteiten van de RvT. Uit onderzoek van de Raad blijkt dat er ook geen initiatief van Brasami is geweest om de leden van de RvT te benaderen.

Volgens de statuten van Brasami is het bestuur belast met alle daden van beheer en beschikking. Het bestuur vergadert minstens één maal per kwartaal. Het bestuur van Brasami is verantwoordelijk voor het beleid van Brasami en stelt de randvoorwaarden vast zodat de organisatie haar voorgestelde doel kan realiseren, aldus de voorzitter. Tevens moet het bestuur een directiereglement vaststellen, maar ten tijde van het onderzoek was er nog geen directiereglement vastgesteld. Het bestuur benoemt en ontslaat het personeel, ondanks de directeur volgens de statuten daartoe bevoegd is. Het bestuur neemt in de vergaderingen besluiten ten aanzien van het te voeren beleid. Het dagelijks bestuur pleegt regelmatig overleg.

Volgens de functiebeschrijving is de Directeur belast met het uitvoeren van het beleid. Volgens de respondenten van Brasami geeft de (waarnemend) Directeur leiding aan de organisatie en is verantwoordelijk voor het opstellen van de begroting en jaarrekening. Verder draagt de (waarnemend) Directeur zorg voor het voeren van een gezond financieel beleid, het voldoen aan het programma van eisen zoals opgesteld door het Ministerie van GMN (zie paragraaf 2.7. en 3.2.), het houden van functioneringsgesprekken met de leidinggevenden in de organisatie en neemt hij deel aan de bestuursvergaderingen. De waarnemend Directeur combineert zijn reguliere taken met de werkzaamheden van de Manager Zorg.

De Kwaliteitscoördinator Zorg is belast met het verrichten van administratieve, organisatorische en coördinerende werkzaamheden ten behoeve van een optimaal verloop van alle zorgprocessen binnen Brasami. In dit kader moet de Kwaliteitscoördinator Zorg de directeur onder andere adviseren bij het vaststellen van procedures, protocollen, richtlijnen en kwaliteitseisen aangaande de behandeling en begeleiding van cliënten. Uit het onderzoek blijkt dat de Kwaliteitscoördinator Zorg de Directeur adviseert ten aanzien van het beleid.

De Manager Zorg moet de zorgafdelingen binnen Brasami op effectieve en efficiënte wijze aansturen. De Manager Zorg geeft leiding aan de zorg-gerelateerde afdelingen, draagt zorg voor de kwaliteit van de behandeling en begeleiding van de cliënten. De waarnemend Directeur controleert de kwaliteit van de behandelingsprogramma's middels overleg met de cliënten. Daarnaast neemt de waarnemend directeur twee keer per week deel aan het coördinatoren overleg en de cliënten bespreking en indien nodig 1 keer per maand aan een plenair overleg.

Volgens de functiebeschrijving is de Administratief Medewerker Zorg belast met het verzorgen van de zorg- en cliëntenadministratie van Brasami en het op basis daarvan gevraagd en ongevraagd analyseren en rapporteren. De werkzaamheden van deze medewerker bestaan uit onder andere het verzamelen, vastleggen, opslaan en bewerken van gegevens van de cliënten. Verder moet deze medewerker met de diverse zorgafdelingen communiceren aangaande de juistheid en volledigheid van de cliëntengegevens en documenten. De Administratief Medewerker Zorg hoeft volgens de waarnemend Directeur geen analyses te doen omdat in de praktijk niet zoveel behoefte hieraan bestaat. De Administratief Medewerker Zorg registreert alle relevante informatie over de cliënten in een geautomatiseerd systeem en houdt de dossiers van de cliënten bij. Verder leest deze medewerker alle vonnissen door, registreert de relevante informatie in het systeem, onderhoudt contacten met de zorgafdelingen en ondersteunt de directeur.

De functie van Medewerker(s) Activiteiten & Programma is niet beschreven. Volgens de voorzitter en de waarnemend directeur voeren de ingehuurde krachten alle programma's uit. Het Hoofd Facilitaire Zaken is belast met het plannen en coördineren van de uitvoering van activiteiten en programma's.

De van toepassing zijnde functiebeschrijving schrijft voor dat de Medewerkers Medische Dienst belast zijn met het behandelen, verzorgen en het begeleiden van de cliënten. Deze medewerkers dragen in de praktijk zorg voor de intake van de cliënten. Zij doen een uitgebreid medisch onderzoek van de cliënten en nemen deel aan cliëntenbespreking om informatie te verschaffen. Volgens de respondent van de Medische Dienst worden dagelijks urinetesten afgenomen. De afdeling verschaft medicijnen en injecteert de cliënten. Alle medische aangelegenheden (intern en extern) verlopen via de afdeling. Het personeel neemt in de praktijk deel aan de cliëntenbesprekingen.

De Maatschappelijk Werker moet maatschappelijke behandeling en begeleiding geven aan de cliënten en hun familie en is belast met de aansturing van de Sociaal Werkers. De werkzaamheden van de Maatschappelijk Werker bestaan onder andere uit het bieden van maatschappelijke ondersteuning aan de cliënten en hun familieleden en het begeleiden van groepsbijeenkomsten. Volgens de waarnemend directeur geeft de Maatschappelijk Werker immateriële zorg aan de cliënten door middel van familietherapie, psycho-educatie en rouwverwerkingstherapie. Er worden groepsbijeenkomsten en contact met de familieleden van de cliënten gehouden. De Maatschappelijk Werker geeft ook leiding aan de Sociaal Werkers.

De Sociaal Werkers moeten sociale hulp en begeleiding aan de cliënten bieden door onder andere intakegesprekken te voeren met de cliënten en hun familieleden. In de praktijk zijn de Sociaal Werkers belast met de afhandeling van privéaangelegenheden van de cliënten zoals het aanvragen van officiële documenten, onderstand en inschrijving voor woning en opleidingen. De Sociaal werkers ondersteunen de cliënten ook bij het opstellen van sollicitatiebrieven.

De Afdelingscoördinatoren zijn belast met het coördineren, het monitoren en het uitvoeren van begeleidende en verzorgende werkzaamheden ten behoeve van de cliënten. De werkzaamheden van de Afdelingscoördinatoren bestaan onder andere uit het geven van leiding aan de begeleiders, de coördinatie en begeleiding van cliënten en begeleiders, de coördinatie van afdelingsoverleg en deelname aan cliëntenbesprekingen. Uit het onderzoek blijkt dat de afdelingscoördinatoren de uitvoering van de dagprogramma's coördineren.

De Begeleiders moeten volgens de functiebeschrijving de begeleidende en verzorgende werkzaamheden ten behoeve van de cliënten uitvoeren en in dit kader onder andere de cliënten begeleiden, groepsprocessen observeren en begeleiden, het gedrag van cliënten observeren en deelnemen aan cliëntenbesprekingen. Uit onderzoek blijkt dat in de praktijk de begeleiders de cliënten hoofdzakelijk begeleiden gedurende het zorgtraject en aan de leidinggevenden rapporteren. De begeleiders nemen ook deel aan besprekingen over de zorg.

2.4. Kennis en expertise zorgfuncties

De functievereisten voor de Directeur zijn: een academisch werk- en denkniveau, een Sociale ofwel Bedrijfskundige opleiding en tenminste 5 jaar werkervaring op leidinggevend en beleidsbepalend niveau, bij voorkeur in de verslavingszorg. Deze functie wordt op waarneembasis uitgeoefend.

De Kwaliteitscoördinator Zorg moet een HBO werk en denkniveau en een op zorg gerichte opleiding (SPW-4 of verpleegkundige) in combinatie met een administratief organisatorische opleiding of vergelijkbare opleiding hebben. De functionaris die deze uitoefent, heeft een HBO opleiding Human Resource, verpleegkundige en SPW zorggericht. Deze persoon heeft ongeveer 7 jaar werkervaring in de functie.

De Manager Zorg moet een HBO werk en denkniveau hebben en moet beschikken over een opleiding op het gebied van psychologie, verslavingszorg, maatschappelijk werk of op gelijkwaardig niveau. Deze functie is vacant.

De Administratief Medewerker Zorg moet een MBO werk en denkniveau, een administratieve opleiding, een opleiding tot doktersassistente of vergelijkbaar en tenminste 3 jaar relevante werkervaring hebben. De medewerker van de afdeling Maatschappelijk werker die deze functie uitoefent is bezig met de afronding van een MBO opleiding in de administratieve richting. Betrokken werknemer heeft ongeveer 18 jaar ervaring binnen de organisatie.

De Coördinator Facilitaire Zaken was in het verleden voor ongeveer 18 jaar belast met de werkzaamheden van Activiteiten & Programma en is pas in de functie van Coördinator Facilitaire Zaken benoemd.

De Medewerkers Medische Dienst moeten volgens de functiebeschrijving een MBO werk- en denkniveau hebben en de opleiding van verpleegkundige of een vergelijkbare opleiding hebben genoten. Volgens de respondent van Brasami hebben twee medewerkers een opleiding verpleegkundige en 1 de opleiding van ziekenverzorger en SPW genoten. Alle medewerkers hebben meer dan 5 jaar werkervaring in de functie.

De maatschappelijk werker moet een HBO werk en denkniveau, een opleiding van maatschappelijk werk en tenminste 5 jaar ervaring hebben. Uit onderzoek blijkt dat de Maatschappelijk Werker een HBO opleiding maatschappelijk werker heeft genoten en 5 jaar werkervaring heeft als maatschappelijk werker.

De sociaalwerkers moeten een MBO4 werk- en denkniveau hebben en een opleiding van sociaal werk, sociaaljuridisch of vergelijkbaar hebben genoten met tenminste 3 jaar relevante werkervaring. De sociaal werkers in dienst bij Brasami beschikken over een MBO opleiding sociaal werk en hebben tussen de 8 en 10 jaar relevante werkervaring.

De afdelingscoördinatoren moeten een MBO werk- en denkniveau hebben, een opleiding op het gebied van inrichtingswerk, SPW of vergelijkbaar hebben genoten en tenminste 3 jaar relevante werkervaring hebben. Daarnaast moeten de afdelingscoördinatoren een managementopleiding hebben afgerond. De afdelingscoördinatoren hebben een SPW4 opleiding (MBO niveau) en tussen de 10 en 18 jaar werkervaring in voormelde functie. De afdelingscoördinatoren zijn in het jaar 2013 en 2014 gestart met een management opleiding. Deze opleiding zal in het jaar 2016 worden afgerond.

De begeleiders van niveau 1 moeten een werk- en denkniveau op MBO4 hebben en de begeleiders van niveau 2 moeten een werk- en denkniveau van MBO3 hebben. De begeleiders moeten ook een opleiding hebben genoten op het gebied van SPW, inrichtingswerk, sport of vergelijkbaar. De begeleider van niveau 1 moet tenminste 3

jaar relevante werkervaring hebben en de begeleider niveau 2 moet tenminste 1 jaar relevante werkervaring hebben. De begeleiders hebben een SPW opleiding genoten en hebben ongeveer 18 jaar werkervaring in genoemde functie.

Volgens de leiding van Brasami heeft het personeel voldoende ervaring in de zorgsector. Er is wel behoefte om trainingen te verzorgen maar wegens tekort aan financiën kunnen niet alle benodigde trainingen worden verzorgd.

2.5. Overige organen met statutaire bevoegdheden

Volgens de statuten van Brasami heeft het Ministerie van Justitie en het Ministerie van GMN statutaire bevoegdheden. De Minister van GMN en de Minister van Justitie kunnen de volgende statutaire bevoegdheden uitoefenen:

1. Vetorecht ten aanzien van de benoeming van bestuursleden;
2. Tijdelijk een bestuur benoemen bij het ontbreken van een bestuur;
3. Goedkeuring verlenen aan besluiten met betrekking tot onderwerpen die niet in de begroting zijn opgenomen.

Uit onderzoek is niet gebleken dat de Ministers van genoemde bevoegdheden gebruik hebben gemaakt. Volgens de respondenten van Brasami zijn de ministeries vertegenwoordigd via de leden van de RvT. De respondenten van Brasami stellen dat thans alleen het Ministerie van GMN betrokken is bij de vaststelling van de begroting. Respondenten stellen dat het ministerie van justitie niet voldoende geïnformeerd is over de taken van Brasami, de statutaire bevoegdheden van de minister en de cliënten die bij Brasami zijn opgenomen. Ten tijde van het onderzoek was een gesprek gepland met Brasami waarin de knelpunten zouden worden besproken.

2.6. Externe ondersteuning

Brasami wordt voor de zorg en reclassering ondersteund door externen. De organisatie maakt gebruik van de diensten van een ingehuurde psycholoog, een psychiater en een arts. De psycholoog wordt voor 20 uren per week ingezet. De arts functioneert op afroepbasis en de psychiater is 1 keer per maand beschikbaar of wanneer een acuut geval zich voordoet. De inzet van de arts en de psychiater is volgens de respondent van Brasami voldoende. De organisatie heeft de voorkeur voor de permanente inzet van een psycholoog. De noodzaak hiervan wordt ook door de ingehuurde psycholoog onderkend. Naast de inzet van deze ingehuurde professionals kunnen de cliënten, indien noodzakelijk, specialisten buiten de instelling bezoeken.

De Reclassering begeleidt de cliënten die middels een strafrechtelijk vonnis gedwongen in Brasami zijn opgenomen. De begeleiding vangt aan vanaf het moment dat cliënten bij Brasami zijn ondergebracht. De rol van Reclassering is meer gericht op het motiveren van de cliënten om het behandelingsproces af te ronden.

In het kader van de uitvoering van de taken van Activiteiten & Programma's worden externe krachten, zoals docenten en gedragstherapeuten, ingehuurd door Brasami.

2.7. Voorzieningen

2.7.1. Financiën

Artikel 3 van de statuten vermeldt dat het vermogen van Brasami uit onder andere opbrengsten uit activiteiten, donaties en subsidies, schenkingen, erfstelling en legaten en alle andere wettelijke verkrijgingen en baten bestaat. De organisatie stelde in haar beleidsplan 2011-2013 als operationele doelstelling voor een effectieve en efficiënte inzet van de financiële middelen en zo mogelijk opdat alternatieve financiering kan worden verkregen. Volgens artikel 14, tweede volzin, van de statuten moet het bestuur de begroting aanbieden aan de RvT, de Minister van GMN en de Minister van Justitie.

Uit onderzoek blijkt dat de financiële middelen van Brasami door subsidie van het ministerie van GMN ter beschikking worden gesteld. Het Ministerie van Justitie draagt niet bij aan de begroting van de instelling. De begroting van Brasami wordt op grond van een beslissing van de overheid alleen aan de minister van GMN aangeboden. Het GMN heeft de laatste jaren een bedrag van 3.3 miljoen per jaar ter beschikking gesteld. Er is een tekort van ongeveer 7 ton, volgens respondenten. Het bedrag wordt al jaren niet verhoogd terwijl de kosten, zoals salarissen op grond van een Collectieve Arbeidsovereenkomst en afdrachten van premies Basis Verzekering Ziektekosten, zijn toegenomen. Bovendien werd drie jaren terug de subsidie voor de stichtingen met 5 procent gereduceerd. Brasami is van oordeel dat het ministerie van Justitie ook aan de begroting moet bijdragen. Om in aanmerking te komen voor een subsidie moet de organisatie aan het programma van eisen voldoen dat door de uitvoeringsorganisatie Geneeskunde en Gezondheidszaken (G&Gz afdeling Zorg Inkoop), ressorterende onder het Ministerie GMN wordt opgesteld. De subsidie is gebaseerd op de inkoop van de zorg.

Naast de subsidie van de overheid kreeg Brasami in het verleden ook donaties van privéinstellingen. De laatste tijd zijn de privé donaties gedaald.

De krappe financiële middelen komt meer onder druk te staan doordat veel vernielingen worden gepleegd door de jeugdige cliënten die op grond van een strafvonnis bij Brasami zijn ondergebracht, hetgeen leidt tot extra uitgaven. In het jaar 2013 waren de reparatiekosten hoger dan 80.000 gulden.

Respondenten stellen dat de overheid voornemens was om de verslavings- en psychische zorg te reorganiseren en onder één organisatie te laten vallen. Volgens de respondenten zou de financiële druk bij een reorganisatie behoorlijk afnemen, vanwege de mogelijkheid tot gezamenlijk inkoop van goederen en diensten en uitwisseling van expertise. Om de kosten te beheersen worden thans bijvoorbeeld een beroep gedaan op de familieleden om voor de was zorg te dragen.

2.7.2 Materiële middelen

Volgens het beleidsplan 2011-2013 van Brasami streefde de organisatie om de ICT infrastructuur op te graden en voor de implementatie van een systeem, genaamd cliëntenvolgsysteem zorg te dragen.

Volgens de respondent van Brasami is het cliëntenvolgsysteem een adequaat registratie systeem dat de systemen van de partners in de zorg kan verbinden. Dit programma wordt in Nederland in de verslavingszorg gebruikt. Door implementatie van het systeem zouden FMA, Brasami en de Capriles kliniek belangrijke informatie met elkaar kunnen delen. Het systeem kan echter niet worden aangeschaft wegens gebrek aan financiën. De registratie vindt plaats door middel van een programma 'Elektronische Zorg Applicatie'. Er wordt een dossier van elke cliënt bijgehouden.

Er moeten beveiligingscamera's beschikbaar zijn om de veiligheid te waarborgen. Bij de ingang en binnen de afdelingen van Brasami zijn camera's geplaatst maar deze zijn niet voldoende, aldus de voorzitter van het bestuur. De Raad constateert dat twee van deze beeldschermen niet functioneren.

De begeleiders moeten over communicatiemiddelen beschikken om in noodsituaties het beveiligingspersoneel te kunnen waarschuwen. Het personeel beschikt over een portofoon waarop een paniekalarm is geplaatst.

Het personeel bij de ingang moet over apparatuur beschikken om degelijke controle uit te oefenen op verboden voorwerpen. Er was ten tijde van het onderzoek geen 'metal detectors' om controles bij de ingang uit te voeren (zie volgende sub-paragraaf). Er is afgesproken met het ministerie van justitie dat de aanvraag van het benodigde materiaal schriftelijk wordt gedaan. In de wederhoorfase gaf het bestuur aan dat het

Ministerie van Justitie inmiddels een 'metal detector' voor het beveiligingspersoneel heeft geleverd.

Brasami heeft een tekort aan beddenlakens.

2.7.3. Huisvesting en beveiliging

Een van de operationele doelstellingen van Brasami is volgens het beleidsplan 2011-2013 het optimaliseren van de fysieke infrastructuur. De organisatie stelt dat het gebouw adequaat moet zijn voor rehabilitatie.

De Raad heeft uit eigen waarnemingen en interviews geconstateerd dat het gebouw waarin Brasami is gevestigd sterk verouderd en onvoldoende onderhouden wordt. Het dak heeft lekkages en de muren zijn aangetast door betonkanker. Ook klaagden enkele cliënten over onvoldoende ventilatie in de kamers. Er moet veel tijd en geld aan onderhoud en reparaties worden besteed. De voorzitter stelt dat het bestuur de mogelijkheid om een nieuw pand te bouwen bestudeert.

De infrastructuur moet voldoende ruimte bieden om de behandelingen per fase in aparte afdelingen te kunnen uitvoeren. Uit onderzoek blijkt dat er niet voldoende ruimte is binnen de afdeling vrouwen en jeugdigen.

Brasami moet een adequate infrastructuur hebben waarin werkruimtes en andere faciliteiten beschikbaar zijn. Uit onderzoek blijkt dat bij Brasami accommodaties zoals recreatieruimtes, luchtruimte eetzaal, isoleercellen, dokterskamer, kantoren, vergaderzaal, kantine, keuken, wachtkamer beschikbaar zijn.

Het gebouw moet luchtig en sfeervol zijn, hetgeen volgens de respondenten van Brasami niet het geval is. De infrastructuur van het gebouw is ook niet adequaat, aldus de respondenten.

Het aantal fte's voor de beveiliging is niet formeel vastgesteld maar naar het oordeel van de coördinator moet 4 man per ploeg worden ingezet opdat de werkzaamheden optimaal kunnen worden uitgevoerd. Uit onderzoek blijkt dat er 10 beveiligingsbeambten inzetbaar zijn, waarvan 9 medewerkers en 1 coördinator is. De coördinator werkt alleen tijdens kantooruren. De rest van het personeel draait continu dienst. Volgens de coördinator zijn er vier ploegen waarin het personeel is ingedeeld. Een ploeg bestaat uit 3 personeelsleden en de rest uit 2. Er is een personeelslid dat gedurende de week niet volledig ingezet kan worden. Er zijn elke dag zorgprogramma's zoals sport of familiebezoek, waardoor het beveiligingspersoneel overuur moet draaien. De situatie verergert bij ziektemelding of vakantieperiodes. Er zijn verschillende

veiligheidsrisico's door personeelstekort. Deze risico's bestaan bij de uitvoering van zorgprogramma's (bijvoorbeeld sport) en tijdens familiebezoek. Het smokkelen van verboden voorwerpen kan als voorbeeld worden genoemd. Volgens de respondent van Brasami komt het voor dat alleen 1 personeelslid zich op dienst meldt. Een niet tot de beveiliging behorend personeelslid van Brasami moet dan assisteren. Aan Brasami is medegedeeld dat vanaf 2016 het beveiligingspersoneel terug moet naar de SDKK. Dit betekent dat Brasami mogelijk een privé beveiligingsbedrijf moet inhuren. Dit is echter niet gewenst wegens het vertrouwenskarakter van de beveiligingswerkzaamheden en dit zal ook tot kostenverhoging leiden.

3

3. Opvang en behandeling

3.1. Opvang

Volgens artikel 1:106, vierde lid, van het WvSr legt de rechter de maatregel slechts op, nadat hij een met redenen omkleed, gedagtekend en ondertekend advies van een gedragsdeskundige over de wenselijkheid of noodzakelijkheid van de maatregel heeft doen overleggen.

Het eerste contact met een potentiële cliënt vangt aan op het moment dat de Reclassering wordt ingeschakeld om haar oordeel te geven over een aangehouden verdachte. Als de Reclassering van oordeel is dat de verdachte aan drugs of alcohol is verslaafd wordt de verdachte doorverwezen naar een aanmeldingsloket bij FMA. Het centraal aanmeldingsloket screent de cliënt om de verslaving vast te stellen en adviseert de OvJ en de rechter over de opname in Brasami. Er vindt ook een intake door Brasami plaats met de familieleden van de cliënt ten einde de familie te informeren over het proces. De rechter kan de onmiddellijke opname in Brasami gelasten of bepalen dat de veroordeelde na een deel van de straf bij SDKK te hebben uitgezeten, de rest van zijn straf bij Brasami uitzit.

Volgens respondenten van Brasami besluiten het OM en de rechter tot opname van cliënten in Brasami zonder dat het proces bij het aanmeldingsloket en de intake met de familie is doorlopen. Volwassen veroordeelden worden na het uitzitten van hun straf bij SDKK naar Brasami overgebracht zonder voorkennis tot opname in Brasami. Jeugdigen worden ook gevonnist om bij Brasami te worden opgenomen zonder voorkennis van Brasami en zonder dat het proces van opvang en informatie is doorlopen. De (jeugd)OvJ speciaal belast met de plaatsing van cliënten in Brasami stelt daarentegen dat regelmatig overleg wordt gepleegd met Brasami over de plaatsing van jeugdigen in Brasami. Anders dan de OvJ aangaf, stelt Brasami dat de vonnissen niet altijd of niet tijdig doorgestuurd worden.

Op grond van artikel 1:106, eerste en tweede lid, van het WvSr. kan de rechter de maatregel opleggen tot plaatsing van een verdachte in een inrichting voor strafrechtelijke opvang van verslaafden met het doel om een bijdrage te leveren aan de oplossing van de verslavingsproblematiek van de verdachte ten behoeve van zijn terugkeer in de maatschappij en de beëindiging van zijn recidive. Het derde lid vermeldt dat onder verslaafde als bedoeld in het eerste lid wordt verstaan een persoon ten aanzien van wie uit feiten en omstandigheden blijkt van lichamelijke of psychische afhankelijkheid van een of meer middelen, vermeld in artikel 3 van de Opiumlandsverordening 1960. Het beleidsplan 2011-2013 van Brasami stelt ook dat de

organisatie dienst verleent aan cliënten die onder andere door een strafrechtelijk vonnis worden gedwongen om bij Brasami te worden opgenomen en dat een combinatie tussen een strafbaar feit en de verslavingsproblematiek moet zijn.

Volgens de respondenten van Brasami zijn niet alle jeugdige cliënten in Brasami daadwerkelijk drugsverslaafden. Veel jeugdigen die bij Brasami zijn geplaatst blijken eerder delinquentgedrag te vertonen, aldus de geïnterviewde deskundige en waarnemend Directeur van Brasami. Volgens deze respondenten worden jeugdigen die drugsgebruiker zijn kennelijk niet aangenomen bij de inrichting om jeugdigen in te sluiten en wordt Brasami als alternatief gekozen. Uit de rechterlijke beschikkingen blijkt ook dat een aantal van de jeugdige cliënten geen verslavingsprobleem hebben.

De (jeugd)OvJ stelt dat jeugdigen die last hebben van drugsverslaving of in voorarrest zijn bij Brasami worden geplaatst, indien elders geen geschikte plaats beschikbaar is. Jongeren veroordeeld tot PIJ maatregel of jeugd detentie worden eveneens bij Brasami of de Justitieel Inrichting Curaçao (voormalig GOG) geplaatst. Brasami functioneert als een soort jeugdgevangenis, jeugdcorrectie instituut of politiecel, aldus de (jeugd)OvJ.

Een ander knelpunt vormt de beperkte opvangcapaciteit. Volgens de respondenten is het voorgekomen dat bij gebrek aan plekken bij Brasami en de Justitieel Jeugdinrichting Curaçao, jongeren bijna één jaar hun straf moesten uitzitten bij het SDKK. Ten tijde van het onderzoek had de instelling een capaciteit om 58 cliënten op te vangen. De bezetting was 95%.

3.2. Behandeling

3.2.1. Algemeen

Het beleidsplan 2011-2013 van Brasami stelt dat de organisatie 4 behandelfasen hanteert, de detoxificatie fase, de rehabilitatie fase, de resocialisatie fase en de nazorg.

De behandeling vangt aan volgens de respondenten van Brasami met een detoxificatie fase en daarna volgen achtereenvolgens de rehabilitatie, de resocialisatie. Naarmate een cliënt in de behandeling bevordert komt hij in aanmerking voor de volgende fase. Voor de overgang naar de volgende fase worden de algemene houding, de zelfbeheersing, de geestesgesteldheid, de sociale vaardigheden en de zelfverzorging van de cliënt geëvalueerd. Verder blijkt dat de taken in het kader van nazorg c.q. reclassering van de strafrechtelijke cliënten aan de Reclassering zijn toebedeeld. Er wordt een afrondingsrapport opgesteld door Brasami dat aan de Reclassering wordt

overgedragen. Brasami verleent alleen nazorg aan de cliënten die op grond van een civiele uitspraak zijn opgenomen.

Er is een week/dagprogramma opgesteld voor alle behandelingsfasen. De behandeling heeft in zijn algemeen betrekking op het aanleren van verschillende vaardigheden en technieken om zelfstandigheid te bereiken. Het programma bevat alle activiteiten die gedurende de hele dag/week worden uitgevoerd. In principe duurt het programma 1 jaar. Voor de onder toezicht gestelden en jeugdigen met een PIJ (Plaatsing in een Jeugdinstelling) maatregel is dit langer doordat de wettelijke duur van deze maatregelen langer zijn. Een fase kan ook langer duren doordat een cliënt in zijn/haar vordering terugvalt wegens gebruik van verdovende middelen.

Verder stelt het beleidsplan 2011-2013 dat de organisatie voornamelijk tijdens de eerste en tweede fase individuele aandacht aan de cliënten besteedt door het verrichten van individuele activiteiten, individuele begeleiding en mentorbegeleiding. Volgens de respondenten krijgen alle cliënten een mentor (begeleider) toegewezen. Er worden individuele gesprekken gehouden als dat nodig is om het behandelplan(programma) te bespreken. Een andere wijze waarop zorg op maat kan worden geboden is bij de medische zorg/interventie. In principe worden medicamenten toegediend alleen als dat nodig is in het kader van psychiatrische interventie of ziekte. Daarnaast kan Brasami ook creatief zijn in het kader van zorg op maat bijvoorbeeld als een jeugdige sportbeoefenaar is. Die cliënt kan dan toestemming krijgen om aan toernooien en trainingen mee te doen. Dit werkt positief aan het opbouwen van de zelfwaarde van de cliënt. De meeste cliënten ervaren het verloop van zorg op maat als positief en vinden dat de interne medische zorg bij Brasami goed is geregeld. Er bestaat ook de mogelijkheid om externe specialisten, zoals tandarts, te bezoeken.

Het beleidsplan 2011-2013 van Brasami stelt dat de cliënten in groepen moeten leren werken waarbij veel aandacht wordt besteed aan het aanleren van correcte omgangsvormen, de cliënten moeten ook deelnemen aan verschillende therapeutische groepen en moeten in groepsprocessen participeren. Sommige groep-programma's kunnen met de cliënten niet worden uitgevoerd wegens tekort aan financiën, aldus de respondenten van Brasami. Er wordt zoveel mogelijk getracht om de negatieve invloed op de kwaliteit van de zorg te minimaliseren. Als gevolg van het krappe budget kan het aantal uren dat de psychologen worden ingezet niet worden verhoogd, sociaalwerkers en personen met andere specialismen (bijvoorbeeld op het gebied van sociale vaardigheid) kunnen niet worden aangenomen of ingehuurd.

Volgens de respondenten van Brasami is het belangrijk dat de zorg-gerelateerde functies overleg plegen om de vorderingen van de cliënten te monitoren en het behandelingsplan/programma te bepalen. In dit kader wordt tweewekelijks een overleg

belegd, de zogeheten cliënten besprekingen. Aan deze bespreking nemen deel de directeur, de afdelingscoördinatoren, de begeleiders en de medewerkers van de medische dienst.

3.2.2. Fasen- en programma's

3.2.2.1. Detoxificatie fase

Het kerndoel van de detoxificatie fase is om een structuur in het levenspatroon van de cliënt te creëren, aldus de respondent van Brasami. De behandeling van deze fase duurt 6 a 8 weken en gebeurt in een gesloten afdeling waarbij aan de cliënten weinig privileges worden toegekend.

Volgens respondenten van Brasami wordt als vaardigheidstechniek bepaalde opdrachten gegeven aan de cliënten die gevolgd moeten worden, zonder enige inbreng van de cliënten zelf. Voorbeelden hiervan zijn vastgestelde tijdstippen om naar bed te gaan en op te staan en het uitvoeren van korvee. Dit wordt gedaan om de levenspatroon waaraan drugsverslaafden gewend zijn te veranderen. Volgens de respondenten van Brasami hangt het van de vordering van een cliënt af of het programma in de vastgestelde periode wordt afgerond. De mate van verslaving kan hierin ook een rol spelen. De behandeling in een gesloten afdeling heeft een stimulerend effect doordat de cliënten zich inzetten om de fasen af te ronden om meer privileges te krijgen.

Volgens het beleidsplan 2011-2013 van Brasami wordt in de detoxificatie fase gewerkt aan de volgende onderwerpen:

- de ontwenning;
- de lichamelijke en psychische diagnostiek;
- de informatieverstrekking inzake onder meer de huisregels en het behandeltraject;
- en de voorbereiding op het verdere behandeltraject.

In deze fase wordt het principe van 'Cold Turkey' gehanteerd. Dit houdt in dat de lichamelijke conditie van de cliënt door abstinente van schadelijke substanties moet stabiliseren. De bedoeling is dat de cliënten wennen aan het volgen van opdrachten.

Voordat met de eerste behandeling (detoxificatie fase) wordt aangevangen stelt een psycholoog de diagnose van de cliënt vast. Er wordt vastgesteld of de cliënt verslaafd is aan harddrugs, softdrugs of alcohol. De vaststelling heeft geen invloed op het te volgen traject maar wel op de aanpak van de behandeling en de duur. Er wordt ook nagegaan of de verslaving chronisch is, of een psychiatrische component aanwezig is en of de

psychiatrische component handelbaar of onhandelbaar is. Cliënten met een component onhandelbare psychiatrie worden naar de Capriles kliniek gestuurd. De cliënt wordt in de eerste 48 uren van deze fase geobserveerd. Er wordt een urine test gedaan om het gehalte van drugs vast te stellen. De cliënt legt een IQ en een psychologische test af. De vaststelling van de IQ test is van belang om de verdere behandelingswijze te bepalen omdat een cliënt met een lage IQ meer praktisch dan theoretisch moet worden behandeld. Verder onderzoekt een arts de lichamelijke conditie van de cliënt.

Er is een dagprogramma ontwikkeld door Brasami waarin verschillende contactmomenten en opdrachten met een agogische achtergrond zijn opgenomen. De regels en het behandelingsplan worden met de cliënt besproken, aldus de respondenten van Brasami. De meeste cliënten van Brasami vinden dat het behandelprogramma van de detoxificatiefase hun voldoende vaardigheden geeft om te ontwennen en hen voldoende voorbereid op de volgende fase maar zij geven aan dat het behandelprogramma niet met hen wordt besproken. Een aantal ervaren het verblijf in een gesloten afdeling als zwaar. Enkele jeugdige cliënten staan wat sceptisch tegenover de behandeling in deze fase. Zij vinden dat het behandelingsprogramma niet passend is en dat zij niets worden aangeleerd.

3.2.2.2. Rehabilitatie fase

Het doel van deze fase is volgens de respondenten om inzicht aan de cliënt te geven over zijn verslavingsprobleem en de herintrede in de gemeenschap met de risico's die daarmee samenhangen in beeld te brengen.

Er wordt een dagprogramma gehanteerd in deze fase die verschillende contactmomenten en sessies bevat, aldus de respondenten. De sessies en contactmomenten worden gehouden door een psycholoog en een ervaringsdeskundige. De psycholoog verdiept zich in de oorzaak van de verslaving van een cliënt. Dit is van belang voor de beheersing van zijn/haar verslavingsproblematiek, aldus de respondenten. De cliënten worden sociale en creatieve vaardigheden aangeleerd en gerichte opdrachten gegeven.

De duur van deze fase is ongeveer 6 tot 8 maanden maar hangt af van de vordering van de cliënt.

Volgens het beleidsplan 2011-2013 van Brasami is het programma van rehabilitatie gericht op de volgende onderwerpen:

- Het wennen aan sociaal leven met daarbij behorend gedrag;
- Het (her)ontdekken van vaardigheden en interesses;

- Het volgen van training of opleiding/scholing;
- Arbeidstherapie;
- Sporten;
- Het bieden van structuur in het leven;
- Het in stand houden of herstellen van relaties met familie en vrienden;
- Het ontvangen van bezoek;
- Geestelijke begeleiding.

In deze fase worden er privileges toegekend aan de cliënten, zoals 1, 3 en 5 uren en dag verlof zodat de cliënten aan hun sociaal leven en bijbehorend gedrag kunnen wennen. Het verlof en de vaardigheden dienen ook voor het herontdekken van vaardigheden en interesses, voor de voorbereiding op de arbeidsmarkt en voor het bieden van structuur in hun leven. De cliënten kunnen buiten de inrichting een cursus of opleiding volgen en ook bijvoorbeeld sporten. De familieleden worden ook bij deze sessies betrokken om de familierelaties en relaties met vrienden te herstellen. Volgens respondenten is het belangrijk om de familieleden van de cliënten bij het behandelproces te betrekken om terugval van een cliënt te voorkomen doordat zijn netwerk niet bekend is met het proces. Andere vaardigheden gericht op het verwezenlijken van de onderwerpen is muziek en geestelijke begeleiding.

De meeste cliënten vinden dat de behandeling in deze fase toereikend is om de rehabilitatiefase af te ronden en naar de volgende fase door te stromen. Er worden verschillende activiteiten in het programma genoemd die als positief worden ervaren, zoals sporten, muziek, korvee, werken in de landbouw en tuin en de sociale vaardigheidslessen. Bijna alle respondenten vinden echter dat er meer aan sport/recreatie moet worden gedaan en stellen dat er een gebrek is aan sportfaciliteiten en materieel.

Cliënten, met uitzondering van de jeugdigen, vinden de vaardigheden in de rehabilitatiefase hun voldoende voorbereid om naar de volgende fase door te stromen en ervaren de bijeenkomsten en sessies als positief.

3.2.2.3. Resocialisatie fase

Het doel van deze fase is volgens de respondenten van Brasami om de verleiding van terugval te weerstaan. Deze vaardigheden worden in een setting van opleiding, werk, relaties en vrijetijdbesteding aangeleerd. Naast het aanleren van nieuwe vaardigheden is het doel ook gericht op het oefenen buiten de instelling met de aangeleerde vaardigheden van fase 1 en 2. In dit kader gaan de jeugdige cliënten naar school en de

volwassen kunnen in het arbeidsproces treden. De cliënten krijgen ook verlof om een weekeinde bij de familie door te brengen en zodoende te oefenen. Er worden duidelijke afspraken gemaakt met de cliënt en zijn familieleden over het gedrag van de cliënt buiten Brasami. De cliënt moet een nieuwe levensstijl buiten het drugscircuit aanleren.

Het proces wordt ook door Brasami gemonitord. Na een verlof wordt altijd de urine van de cliënten getest teneinde vast te stellen of sprake is van terugval.

De fase duurt in zijn algemeen ongeveer 3 maanden tenzij de doelen niet bereikt worden.

Ook hier stellen de cliënten, de jeugdige daaronder niet begrepen, zich positief over het programma.

3.3. Rechtspositie

3.3.1. Informatieverstrekking

Brasami moet een procedure hebben om informatie te verschaffen aan de cliënten. Volgens deze procedure wordt schriftelijke informatie verschaft aan de cliënten over hun rechten en plichten, de behandeling, een bezoeksregeling, een luchtbeleid, een regeling met betrekking tot het verstrekken van maaltijden, het opleggen van disciplinaire maatregelen en geweldstoepassing. Het document wordt voor ontvangst ondertekend door de cliënt. Het ondertekende document wordt vervolgens opgeslagen. Er is een verantwoordelijke aangewezen. Het document bevattende informatie is bekend onder het personeel en is beschikbaar.

Brasami heeft geen vastgestelde regels en er zijn geen folders vastgesteld om de cliënten te informeren over hun rechten en plichten. Respondenten van Brasami stellen dat er rekening wordt gehouden met de rechten van de cliënten. De cliënten en hun familieleden worden vóór de opname in Brasami geïnformeerd over de duur van de behandeling, de structuur van de behandelprogramma's en de type behandeling, aldus de respondenten van Brasami. De organisatie heeft het voornemen om in de toekomst een behandelingsovereenkomst met de cliënten te sluiten. Volgens enkele cliënten worden zij niet geïnformeerd over de procedure van de behandeling en er worden ook geen brochures uitgereikt.

De cliënten krijgen wel 3 keer per week bezoek van familieleden. Het is voorgekomen dat de cliënten verzoeken om een raadsman te spreken, aldus de respondenten van Brasami. Het contact wordt dan door Brasami geregeld.

Met uitzondering van de cliënten in de eerste twee weken van de detoxificatie fase kunnen de andere cliënten zich vrij op de afdelingen bewegen. Dit maakt dat een speciale luchtregeling niet noodzakelijk is, aldus de respondent van Brasami.

De meeste cliënten stellen dat de maaltijden niet tijdig worden bezorgd. De respondenten van Brasami onderschrijven deze stelling maar geven aan dat dit knelpunt ondervangen wordt door hapjes uit te delen in afwachting van de maaltijden.

Er worden disciplinaire maatregelen toegepast als de plichten (gedrag) worden geschonden. De disciplinaire maatregelen verschillen per fase. Voorbeelden daarvan zijn de intrekking van het verlof, terugzetten van de cliënt in de vorige fase en in zeer ernstige gevallen plaatsen in een isolatiekamer. In laatstgenoemd geval worden de waarnemend Directeur, de piketfunctionaris van Brasami, de Reclassering (op werkdagen) en de politie indien het een vechtpartij betrof, in kennis gesteld.

Verder blijkt dat het beveiligingspersoneel soms tegen voornamelijk de jeugdige cliënten moet optreden. Volgens de respondent van SDKK worden geen wapenstok als middel gebruik als er opgetreden moet worden. Cliënten die onder controle moeten worden gebracht worden in een greep genomen en indien nodig in de boeien geslagen. De coördinator en het beveiligingspersoneel van SDKK zijn speciaal hiervoor getraind. Het beveiligingspersoneel beschikt over schilden om een cliënt in een hoek te drijven zonder dat excessief geweld moet worden toegepast.

3.3.2. Beklag procedure

Brasami moet een beklagregeling hebben waarin procedures voor het indienen en behandeling van klachten van de cliënten zijn beschreven. Er moet een commissie zijn die belast is met het afhandelen van de klachten. De klachten en de resultaten worden geregistreerd door de verantwoordelijk gestelde medewerker ter waarborging van transparantie en controle.

Uit onderzoek blijkt dat Brasami geen beklagregeling heeft. Volgens de respondenten van Brasami kunnen de jeugdige cliënten hun grieven bij de OvJ kenbaar maken wanneer de OvJ Brasami bezoekt. Ouders kunnen ook hun grieven kenbaar maken bij de organisatie. Verder stellen de respondenten van Brasami dat er informeel een multidisciplinair team is opgesteld dat klachten onderzoekt. Het team bestaat uit personeel van Brasami en wordt voorgezeten door de ingehuurde psycholoog. Het team hanteert het principe van hoor en wederhoor als er conflicten zijn met de cliënten. De organisatie is bezig beklagregels op schrift te stellen en heeft het voornemen om na dit proces een commissie met enkele externe functionarissen op te stellen om klachten

te onderzoeken. Er zijn geen registraties van behandelde klachten van de informeel ingestelde interne commissie.

Enkele cliënten geven aan dat zij bij de begeleiders hun grieven bekend maken. Voornamelijk de jeugdige cliënten zijn van mening dat het indienen van een klacht geen toegevoegde waarde heeft. Er is geen vertrouwen dat de klacht onpartijdig zal worden afgehandeld.

3.3.3. Omgangsvormen

Brasami zorgt dat de cliënten respectvol worden bejegend. Er moeten reglementen vastgesteld zijn voor de werknemers over de omgang met de cliënten.

De meeste benaderde cliënten beamen dat de bejegening van Brasami respectvol is. Sommige jeugdige cliënten menen dat de bejegening van een aantal begeleiders niet altijd respectvol is.

Uit onderzoek blijkt dat Brasami geen schriftelijke regels heeft althans kon overleggen met betrekking tot de bejegening van de cliënten. Volgens de respondent van Brasami en de ingehuurde psycholoog is er een document dat gedragscodes bevat waarin regels zijn opgenomen met betrekking tot bejegening van de cliënten. Het document bevat bijvoorbeeld regels over het aantal waarschuwingen voordat een maatregel volgt, dat er altijd een tweede persoon als getuige erbij moet worden geroepen, het moment wanneer een beveiligingspersoneel moet worden ingeschakeld en hoe het beveiligingspersoneel moet handelen. Het document was ten tijde van het onderzoek niet beschikbaar.

4

4. Analyse

4.1. Algemeen

De Raad concludeert dat Brasami een bijzondere rol vervult in de zorgverlening en reclassering van personen met verslavingsproblematiek en psychische stoornis in de strafrechtsketen. De Raad is van oordeel dat Brasami zich inspant om kwalitatieve zorg aan de cliënten te bieden en de goede wil heeft om de organisatie te versterken. De Raad juicht dit toe.

In het kader van de actieve rol dat het ministerie moet vervullen (zie paragraaf 4.6.) is de Raad van oordeel dat het ministerie de vaststelling van de procedures voor adequate bejegening moet bewerkstelligen. Op grond van zijn statutaire verantwoordelijkheid moet het ministerie van justitie ook invloed uitoefenen en instructies geven ten aanzien van de beleidsuitvoering van Brasami. Dit kan worden bereikt door bijvoorbeeld voorwaarden te stellen in programma van eisen.

4.2. Organisatiestructuur

De Raad constateert dat de organisatiestructuur van Brasami naar alle waarschijnlijkheid zal worden aangepast. Daarnaast constateert de Raad dat de RvT niet in de organisatiestructuur is opgenomen als orgaan van de stichting. De Raad is van oordeel dat op korte termijn moet worden bepaald welke organisatiestructuur voor Brasami noodzakelijk althans wenselijk is.

4.3. Personele capaciteit

Het bestuur van Brasami bestaat uit zeven leden waaronder drie leden tot het dagelijks bestuur behoren. Derhalve voldoet het bestuur aan het aantal leden dat de statuten voorschrijft.

De Raad is van oordeel dat duidelijkheid moet komen over de gewenste capaciteit (aantal fte's). De Raad constateert dat het aantal fte's van Brasami niet in het beleidsplan 2011-2013 van de organisatie zijn vermeld. Niet alle functies zijn ingevuld uitgaande van de door de waarnemend Directeur gestelde formatieplaatsen. De functies van Directeur en Manager Zorg zijn vacant. Er is een tekort aan 4 begeleiders binnen de operationele afdelingen. De Raad constateert dat de functie van Manager Zorg een sleutelfunctie is in de zorg bij Brasami en is van oordeel dat deze functie op korte termijn moet worden ingevuld.

4.4. Taken

De Raad constateert dat de RvT al jaren niet actief is en acht dit als een gemiste kans. De RvT kan immers de wijze waarop Brasami in zijn algemeen functioneert beïnvloeden doordat de RvT de Ministers adviseert over de gang van zaken in Brasami en aanwijzingen aan het bestuur kan geven over het te voeren beleid. De Raad is derhalve van oordeel dat de taken van de RvT op korte termijn moeten worden uitgevoerd.

De Raad constateert dat het bestuur regelmatig vergaderingen houdt. Er is een beleidsplan 2011-2013, een personeelshandboek 2012 en functiebeschrijvingen opgesteld. De Raad heeft geen recent beleidsplan en beschrijving van het aantal fte's van de organisatie van Brasami ontvangen. De Raad constateert ook dat het bestuur geen directiereglement heeft opgesteld en regels met betrekking tot de bejegening van de cliënten ontbreken (zie verder de analyse onder bejegening). Derhalve is de Raad van oordeel dat de taken van het bestuur niet volledig worden uitgevoerd. Het bestuur moet erop toezien dat het beleidsplan geactualiseerd wordt.

De Raad constateert dat de waarnemend Directeur voor een groot deel belast is met kwaliteitscontrole en de operationele bedrijfsvoering. De Directeur is tevens belast met de taken van de Manager Zorg. Naar het oordeel van de Raad bestaat het risico dat noch de taken van de directeur noch die van de Manager Zorg volledig danwel optimaal worden uitgevoerd. Door verlichting van de taken van de waarnemend directeur kan de focus worden gericht op het opstellen van jaarplannen, jaarverslagen, jaarrekeningen en andere beleidsmatige documenten.

De Raad is van oordeel dat de essentie van de werkzaamheden van Kwaliteitscoördinator Zorg, Administratief Medewerker Zorg, Medewerker(s) Medische Dienst, Maatschappelijk Werker, Sociaal Werker(s), Afdelingscoördinator en Begeleider conform de functiebeschrijving worden verricht.

4.5. Kennis en expertise

De Raad is van oordeel dat het personeel in grote mate voldoet aan de functievereisten. De Afdelingscoördinatoren en de Administratief Medewerker Zorg volgen thans een opleiding om volledig aan de vereisten te voldoen.

4.6. Overige organen met statutaire bevoegdheden

De Raad constateert dat de Minister van GMN en van Justitie over statutaire bevoegdheden beschikken. Tijdens het onderzoek is niet gebleken dat de betrokken ministers hun bevoegdheden, zoals het uitspreken van het vetorecht ten aanzien van de benoeming van de bestuursleden, hebben gebruikt gemaakt. De Raad constateert dat het Ministerie van GMN betrokken is bij de vaststelling van de begroting van Brasami. Het Ministerie van Justitie is niet betrokken bij de vaststelling van de begroting en is evenmin betrokken bij de beleidsuitvoering. Een groot aantal van de personen met verslavingsproblematiek zijn door een strafrechtelijk vonnis opgenomen bij Brasami en vallen derhalve naar het oordeel van de Raad onder de verantwoordelijkheid van het Ministerie van Justitie. De Raad is van oordeel dat het Ministerie van Justitie in de geest van de statuten een actievere rol moet hebben en betrokken moet zijn bij de activiteiten van Brasami. De Raad constateert dat tijdens het onderzoek reeds een aanvang hierin is gemaakt doordat het Ministerie van Justitie overleg heeft gepleegd met Brasami. De Raad juicht dit toe en hoopt dat het Ministerie overeenkomstig de statutaire en wettelijke bepalingen invulling geeft aan zijn taak jegens Brasami.

4.7. Externe ondersteuning

De Raad constateert dat de zorg-gerelateerde afdelingen van Brasami worden bijgestaan door externe professionals zoals, psycholoog, arts, psychiater, docenten, gedragstherapeuten en de Reclassering. De Raad is van oordeel dat de ondersteuning van deze professionals in zijn algemeen goed verloopt. Alleen de ondersteuning van de Psycholoog die een prominente rol vervult in het kader van de zorg, moet worden verbeterd. Het aantal uren waarvoor de psycholoog wordt ingehuurd blijkt onvoldoende te zijn.

4.8. Voorzieningen

4.8.1. Financiën

De Raad constateert dat de financiële capaciteit een knelpunt vormt en dat ondermeer op zorgprogramma en de inzet van psycholoog wordt ingekort. De Raad constateert dat het bestuur de begroting niet aan de minister van justitie aanbiedt. De Raad is van oordeel dat volgens de statuten van Brasami de ministers van GMN en van Justitie een gezamenlijke verantwoordelijkheid dragen ten aanzien van de begroting. Derhalve is de Raad van oordeel dat het bestuur de begroting aan beide Ministerie moet verzenden en

dat het ministerie van Justitie overeenkomstig de wettelijke en statutaire bepalingen een bijdrage moet leveren aan de begroting.

4.8.2. Materiele middelen

De Raad constateert dat er onvoldoende materiele middelen beschikbaar zijn. Er is behoefte aan een registratiesysteem. Er zijn onvoldoende beveiligingscamera's, twee camera's zijn defect. De Raad is van oordeel dat de voldoende camera's beschikbaar moeten zijn. De Raad realiseert dat hiermee de nodige kosten zijn gemoeid maar is van oordeel dat in ieder geval een aanvang moet worden gemaakt met de aanschaf van de benodigde materiele middelen.

4.8.3. Huisvesting en beveiliging

De huisvesting van Brasami is ook een punt van zorg. De Raad is van oordeel dat het pand waarin Brasami is gehuisvest verouderd is en verschillende technische mankementen zoals onder andere lekkages vertoont. Verder blijkt dat het pand niet sfeervol is en onvoldoende ruimte heeft om de behandelingsfasen in de afdelingen Vrouwen en Jongeren afzonderlijk uit te voeren. De Raad merkt op dat onder die omstandigheden de kwaliteit van de zorg wordt aangetast en is van oordeel dat naarmate het pand verder verpaupert de kwaliteit van de zorg verder verslechtert. De Raad is van oordeel dat een oplossing moet worden gezocht voor de huisvestingsproblematiek van Brasami.

De Raad is ook van oordeel dat de veiligheid in Brasami niet voldoende is gewaarborgd. Er is onvoldoende beveiligingsmedewerkers. Het is voorgekomen dat verboden voorwerpen worden binnengesmokkeld. De beveiliging van Brasami dient gezien het vertrouwelijke karakter daarvan door geschikte en betrouwbaar personeel plaats te vinden. De vervanging van het personeel door privé beveiligingsbeambten kan zeer negatieve gevolgen hebben indien zij niet voldoen aan de functievereisten. De Raad is op grond van het gestelde onder paragraaf 4.6. van oordeel dat het ministerie van justitie medeverantwoordelijk is voor de inzet van beveiligingspersoneel gezien bij Brasami justitiële cliënten zijn ingesloten.

4.9. Opvang

De Raad constateert dat er een wettelijk proces is vastgesteld om cliënten bij Brasami op te nemen. De Raad constateert dat dit proces niet consequent wordt uitgevoerd

waardoor cliënten zonder een door het aanmeldingsloket opgesteld rapport en zonder de lichamelijke en psychische afhankelijkheid aan drugs of alcohol te hebben vastgesteld ter opname naar Brasami worden gestuurd. Hierdoor worden cliënten bij Brasami opgenomen die niet verslaafd zijn aan drugs of alcohol. Het is de Raad niet gebleken dat verdachten zich tegen het proces bij het aanmeldingsloket verzetten. De Raad is derhalve van oordeel dat niet wordt voldaan aan de wettelijk vastgestelde procedure. De Raad merkt op dat de jeugddetentie inrichting in Curaçao nog steeds niet is afgebouwd en dat als tijdelijke oplossing voor de insluiting van jeugdigen voor de faciliteiten van Brasami is gekozen. De Raad hoopt echter dat de opvang op korte termijn overeenkomstig de wettelijke bepalingen wordt uitgevoerd.

Verder constateert de Raad dat kennelijk een verschil van mening is tussen het OM en Brasami ten aanzien van de verzending van de vonnissen. De Raad is van oordeel dat deze instanties beter met elkaar moeten afstemmen.

4.10. Behandeling

De Raad constateert dat het proces voor de behandeling van cliënten is vastgesteld. De Raad acht dit positief en toereikend om het doel van resocialisatie van cliënten te realiseren. Er zijn 3 behandelingsfasen namelijk de detoxificatiefase, de rehabilitatiefase en de resocialisatiefase. Elke fase heeft zijn eigen behandelingsstructuur, doel, duur en vorm.

De Raad constateert dat door tekort aan financiën bepaalde behandelingsprogramma's niet kunnen worden uitgevoerd.

4.11 Rechtspositie

De Raad is van oordeel dat de bejegening van cliënten niet aan de normen voldoet. Er zijn geen folders met informatie voor cliënten over de behandeling en de rechten en plichten. Er is geen op schrift vastgestelde beklagprocedure. Er is geen verantwoordelijke voor de informatieverstrekking of de afhandeling van een klacht. Er ontbreekt ook registratie van ingediende klachten. Brasami stelt dat er een intern team is samengesteld voor de klachtenbehandeling en dat de cliënten zich bij het personeel, de OvJ of via een familielid kunnen klagen. De Raad acht die procedure niet transparant, aangezien de klachtenprocedure niet is geformaliseerd. Brasami heeft het voornemen om een beklagregeling schriftelijk vast te stellen en een externe klachtencommissie te benoemen. De Raad juicht dit initiatief toe en is van oordeel dat

een persoon bij Brasami verantwoordelijk voor dit proces moet worden gesteld en dat klachten worden geregistreerd.

De meeste respondenten geven aan dat zij respectvol worden behandeld door het personeel. De Raad heeft echter geen vastgestelde regels voor de omgang met cliënten ingezien. De Raad acht het noodzakelijk dat deze regels toegankelijk zijn.

5

5. Conclusies en aanbevelingen

De Raad acht het positief dat de behandeling in fase geschiedt. Er zijn groep behandelingsprogramma's en er wordt zorg op maat aangeboden. De Raad concludeert dat op verschillende aspecten tekortkomingen c.q. verbeterpunten zijn.

Toerusting

- De organisatiestructuur is niet definitief geformaliseerd. Hierdoor bestaat er geen duidelijkheid over de capaciteit van de zorg-gerelateerde functies. Essentiële functies zoals die van de directeur en van de Manager Zorg zijn niet ingevuld.
- De RvT oefent geen toezicht uit op het bestuur en informeert de ministeries van GMN en de Justitie niet over de gang van zaken in Brasami;
- Het ministerie van Justitie is niet betrokken bij de vaststelling van de begroting van Brasami en is onvoldoende geïnformeerd over de taken van Brasami;
- Er is een tekort aan financiën en materiele middelen zoals beveiligingsapparatuur. Door te kort aan financiën kan het registratiesysteem ´ cliëntenvolgsysteem ´ niet worden geïntroduceerd;
- Het pand waarin Brasami is gevestigd is verouderd, onvoldoende onderhouden en niet geschikt voor de zorg;
- Er is onvoldoende beveiligingspersoneel. Verboden voorwerpen worden binnengesmokkeld. Er is een voornemen om de ter beschikkingstelling van het beveiligingspersoneel te beëindigen waardoor het beveiligingspersoneel ingaande januari 2016 niet meer bij Brasami werkzaam zal kunnen zijn.

Opvang en behandeling

- De opvang van cliënten in Brasami geschiedt niet conform voorgeschreven procedures. Er worden jeugdigen opgenomen in Brasami die geen drugsverslaafde zijn. De procedure bij het aanmeldingsloket voor het opstellen van een advies van een gedragsdeskundige over de wenselijkheid of noodzakelijkheid tot plaatsing in Brasami wordt niet altijd uitgevoerd;

- Sommige groepstherapieën/behandelingsprogramma's kunnen niet uitgevoerd worden wegens tekort aan financiën.

Rechtspositie

- Brasami heeft geen vastgestelde procedures voor de informatieverstrekking aan de cliënten over de behandeling en de rechten en plichten van de justitiabelen. Er is geen vastgelegde beklagprocedure terwijl het beveiligingspersoneel optreedt tegen de cliënten en legt sancties af die niet voorgeschreven zijn. Maaltijden worden niet altijd tijdig bezorgd.

Aanbevelingen aan de Minister

Algemeen

5. stel de begroting van Brasami vast;
6. stel voldoende financiële middelen voor het beheer van Brasami beschikbaar;
7. zoek een alternatieve huisvesting voor Brasami;
8. draag zorg voor de permanente inzet van geschikte beveiligingspersoneel.

Ten aanzien van Brasami

Stel duidelijke eisen ten aanzien van:

6. de bejegeningnormen;
7. de gedragscode voor het personeel;
8. de klachtenprocedure;
9. de benoeming op korte termijn van een externe klachtencommissie;
10. de uitvoering van de taken van de RvT.

Ten aanzien van het OM

3. draag zorg dat alle aanmeldingen via de FMA verlopen;
4. draag zorg voor de tijdige verzending van rechtelijke uitspraken naar Brasami.

Bijlage

Bijlage

Lijst van geïnterviewde personen

Ministerie van Justitie

OM

Brasami

Reclassering

Capriles kliniek

Sector directeur

Procureur Generaal bij ht
Openbaar Ministerie van Aruba,
Curaçao en Sint Maarten en
Bonaire, Sint Eustatius en Saba

Officier van Justitie bij het Parket
van het OM Curaçao

Voorzitter van het bestuur

Waarnemend Directeur

Psycholoog

Werknemer verpleegkundige
dienst

Directeur

Directeur